

XVVp01 a XVVp02

Tvorba a dítě předškolního věku a Výtvarné činnosti

Mgr. Bc. Pavla Novotná Ph.D

Poříčí 7, 4. patro, kabinet spol. s doc. Stadlerovou :
Konzultace - osobně či online dle předchozí emailové domluvy a
potvrzení

20806@mail.muni.cz

novotna.pavla@mail.muni.cz

2. výukové setkání

Harmonogram výuky na fakultě v semestru podzim 2022

XVVp01/01 a XVVp02/01 - Skupina 1 - čtvrtek 11:00–14:50 (lichý týden) - předměty jsou vyučovány v integrovaném 4 hodinovém bloku

- 15.9. - výuka na fakultě, 1. setkání skupiny 1
- **29.9. - výuka nakonec nebude**
- 13.10. - výuka bude 2. setkání skupiny 1 - prezentace domácího zadání č. 1 a domácí zadání č. 2
- **27.10. - výuka nebude - je čtecí týden**
- 10.11. - 3. setkání skupiny 1, prezentace domácího zadání č. 2. - přečtení 3 titulů, prezentace domácího zadání č. 1 - úkol na praxi
- 24.11. - 4. setkání skupiny 1, výuka na fakultě
- 8.12. - 5. setkání skupiny 1, prezentace - udělování zápočtů

XVVp01/02 a XVVp02/02 - Skupina 2 - čtvrtek 11:00–14:50 (sudý týden) - předměty jsou vyučovány v integrovaném 4 hodinovém bloku

- 22.9. - výuka na fakultě, 1. setkání skupiny 2
- 6.10. - výuka se nekoná, jelikož je praxe,
- 20.10. - 2. setkání skupiny 2, prezentace domácího zadání č. 1 - úkol na praxi
- 3.11. - 3. setkání skupiny 2, prezentace domácího zadání č. 2. - přečtení 3 titulů
- 17. 11. - svátek - výuka se nekoná
- 1.12. - 4. setkání skupiny 2, výuka na fakultě
- 5.12. - 5. setkání skupiny 2, prezentace - udělování zápočtů

Náplň a témata semestru

- **(Skupina 1 i Skupina 2)**

- 1. výukové setkání (15.9. a 22.9.) - Obraz jako projektivní prostor; Dětský výtvarný projev - vývoj, výtvarná projevová typologie; Význam spontaneity v předškolním vzdělávání - spontánní výtvarné projevy dětí; Jak interpretovat a jak hodnotit?

- **Praxe**

- 2. výukové setkání (20.10 a 13. 10.) - Výstupy z praxe, reflexe praxe, prezentace domácího zadání; Praktické cvičení - výtvarné vývojové řady, případové práce - dětský výtvarný projev, typologie apod. a úvod do hlíny....
- 3. výukové setkání (3. a 10. 11.) - domácí zadání: přečtení odborných titulů (výpisky z poznámkami, příprava závěrečného úkolu) - Význam výtvarné hry a experimentu v předškolním vzdělávání; princip hry v umění, umělci inspirovaní vlastním dětstvím; Společná tvorba ve skupině, obouruční kresby, propojení s hudbou a rytmem. (Tony Oricco, František Skála, Petr Nikl apod....) a Land art etudy (dle počasí)
- 4. výukové setkání (24.11 a 1. 12.) - 24.11. a 1. 12. (keramika x hmatové modelování - úvod do smyslového prožívání skrze hmat) a Land art etudy (dle počasí)
- 5. výukové setkání 8.12. a 15.12. - závěrečné prezentace a společné ukončení....

Domácí zadání

- 1. Obrazy reality praxe: dokumentujte (fotky a vlastní komentáře) vše, co se týká výtvarných činností v konkrétní MŠ
- 2. Prostudovat 3 odborné tituly
- 3. Přinést mechanické či pohyblivé hračky, předměty.... Přemýšlet, co může malovat samo
- 4. Vybrat si jedno z tvůrčích domácích zadání a splnit jej (bude upřesněno).
- 5. Závěrečný výstup - studie vztahující se ke spontánnímu vývoji výtvarného projevu předškolních dětí (cca 0-7 let)

Domácí zadání č. 1 - skupina 1 na 13. října, skupin 2 na 20.10.

Zdokumentujte (fotky a vlastní komentáře) vše, co se týká výtvarných činností v konkrétní MŠ. Zaměřte se na okruhy (pozorujte v praxi, dokumentujte v praxi a pak ve výuce slovně fotky okomentujte):

- výtvarné činnosti vedené učitelem - proces a výsledky
- prezentace dětské tvorby (nástěnky apod.)
- případně také - spontánní výtvarný projev dětí (získejte min. 3 obrázky - fota - poslouží Vám do závěrečné studie)

Prezentace 13. 10 a 20.10. ve výuce (na začátku) - vložte jako obrázky do odevzdáárny (cca 2-5 fotografií)

Pozor: Nefoťte děti, jen výsledky činností.

https://is.muni.cz/auth/ucitel/odevzd_zjednodusena?fakulta=1441;obdobi=8703;zuv=841096

Maminka netvořivě šablony - nerespektuje princip diferenciacce a individualizace

Závazný je především požadavek, aby nabídka všech aktivit, tedy i výtvarných, byla „maximálně přizpůsobena vývojovým fyziologickým, kognitivním, sociálním a emocionálním potřebám dětí této věkové skupiny“ (RVP PV, 2018, s. 7) – měla by proto být vystavěna na znalostech specifik dětského výtvarného projevu a respektování jeho jedinečnosti u konkrétního dítěte.

maminka Pavlinka

Pro ztvárnění vlastní maminky dostaly děti z mateřské školy (3–6 let) k dispozici stejnou předlohu s obrysem ženského obličeje a dlouhými vlasy.

Úkolem bylo zpodobnit („do šablony“) vlastní matku. Na obrázcích vidíme, jak se děti snažily splnit toho zadání, ačkoliv je zcela nesmyslné pro takto emočně nabitě téma použít jednotný vzor. „Maminky“ totiž nejsou stejné ani v tom, jaký s nimi má dítě vztah, natož aby byly shodné po vizuální stránce.

Použití šablony je v rozporu se základním požadavkem kurikula – principem přiměřenosti, tedy tím, že vzdělávací nabídka má být přizpůsobena vývojovým potřebám dětí (RVP PV, 2018, s. 7).

Přiměřenost by v případě výtvarných činností měla korespondovat se specifiky vývoje dětského výtvarného projevu. **Konkrétně tedy: použití předlohy nerespektuje vývojové potřeby dětí kolem tří let, které ještě nezobrazují základní grafická schémata (tedy nekreslí postavu ani detaily obličeje, neboť jejich výtvarný projev se ještě pohybuje ve stádiu obsažných čmáranic, prvního uzavírání tvarů, hlavonožce apod.).**

Výtvarný úkol také nerespektuje jedinečnost konkrétního dítěte. Dítě, které typologicky preferuje výtvarné vyjádření spíše formou barevných skvrn, zapojením kompozice a struktury nemá možnost se v tomto zadání příliš projevit, neboť obrysové linie ho příliš svazují.

Individuální rozdíly mezi dětmi jsou přirozené

- osobnostní rozdíly jsou přirozené
- rozdíly ve výkonu jsou přirozené a samozřejmé
- neusilujeme o vyrovnání tohoto výkonu
- úkolem vzdělávání není vyrovnat výkony, ale vzdělávací šance
- **vývojová specifika musí být v plné míře respektována.**
- dítě se má rozvíjet v základních dovednostech (motor, poznávacích...) tak, aby se **samo cítilo úspěšné.**

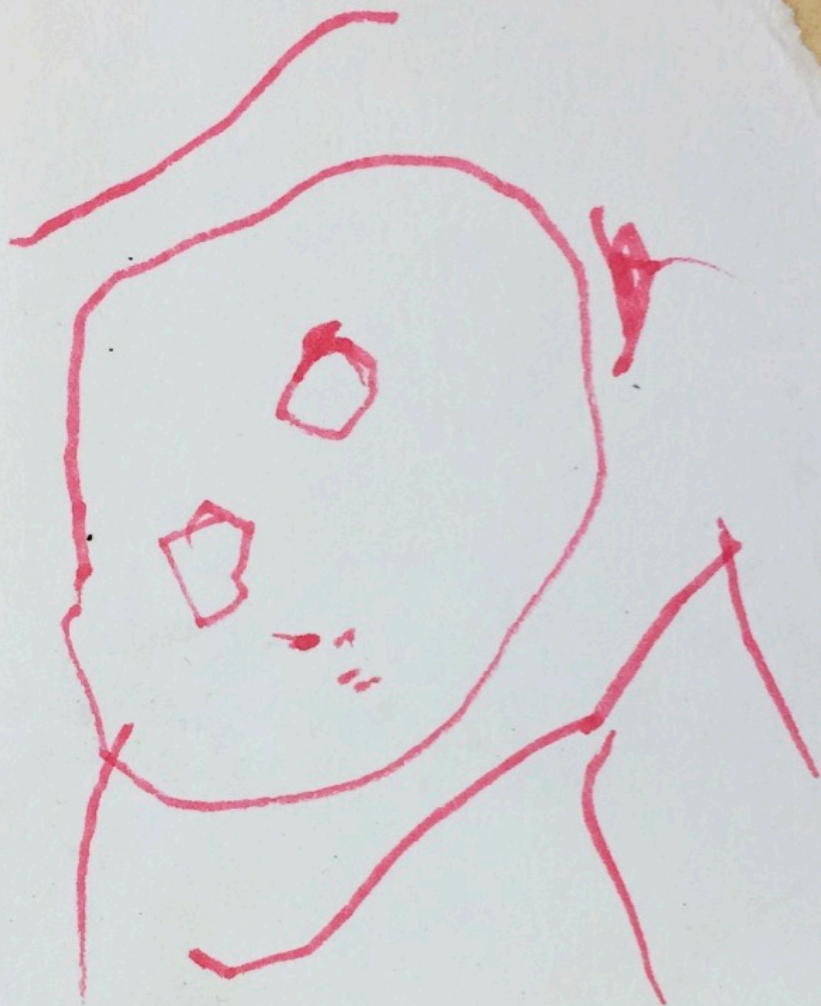
ALI

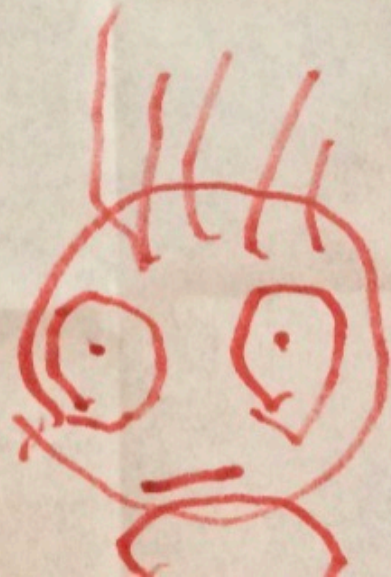
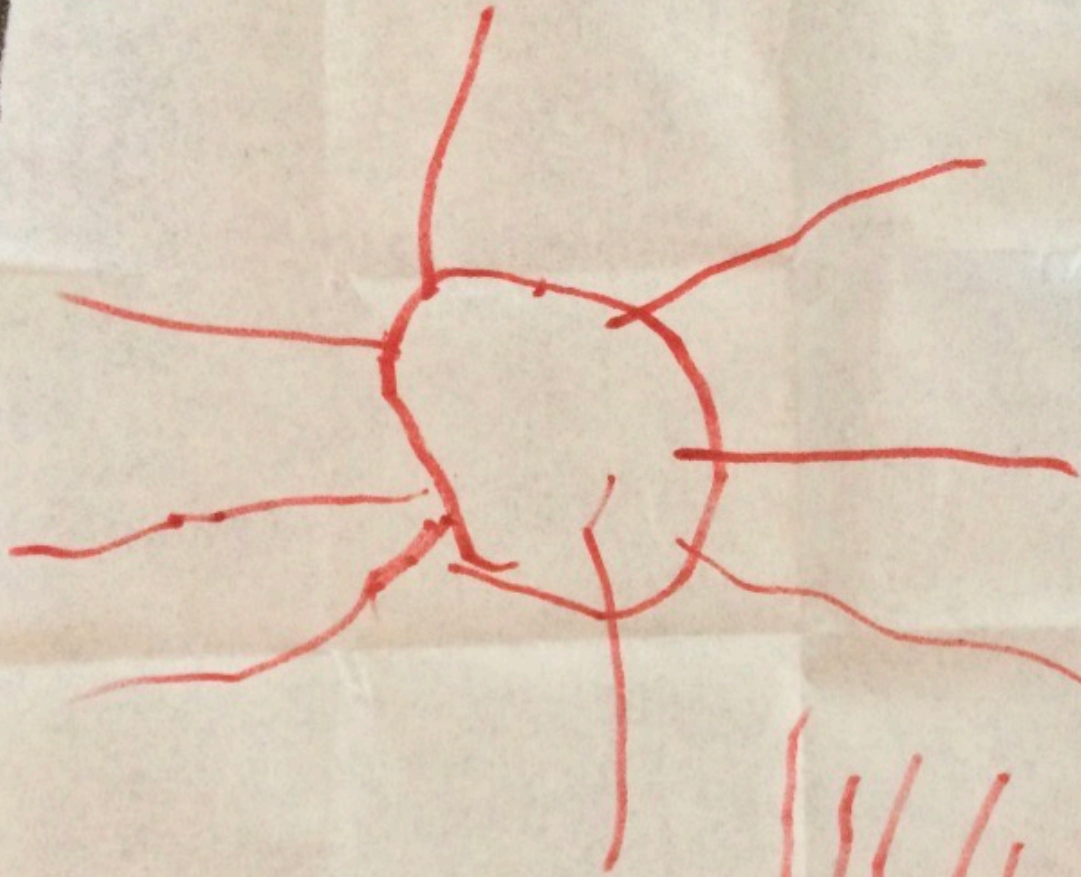
MAMA

MAMA

Autoportrait

Závazný je především požadavek, aby nabídka všech aktivit, tedy i výtvarných, byla „maximálně přizpůsobena vývojovým fyziologickým, kognitivním, sociálním a emocionálním potřebám dětí této věkové skupiny“ (RVP PV, 2018, s. 7) – měla by proto být vystavěna na znalostech specifik dětského výtvarného projevu a respektování jeho jedinečnosti u konkrétního dítěte.

Domácí zadání č. 2 a - dle skupin na 3. listopadu a 10. listopadu

Přečtení 3 základních odborných titulů:

- samostudium literatury a příprava poznámek pro napsání
závěrečné práce

Povinná literatura: 3 tituly

- 1. UMĚNÍM TĚ PROMĚNÍM** Výtvarné činnosti a jejich přínos preprimárnímu vzdělávání (2020). STADLEROVÁ, Hana, Pavla NOVOTNÁ, první. Brno: Masarykova univerzita, ISBN 978-80-210-9745-2. nebo POO: Východiska a inspirace pro výtvarnou tvorbu dětí v předškolním vzdělávání. (2011) STADLEROVÁ, Hana, Pavla NOVOTNÁ (i online verze v brzké době)
2. Uždil, J. **Čáry, klikyháky, paňáci a auta** - jakékoliv vydání (lze stáhnout online v pdf)
3. Babyrádová, H. (2014). **Výtvarný projev dítěte předškolního věku v jednadvacátém století**. Olomouc: UP. (online)

Domácí zadání č. 2 b - přineste si (mechanické) hračky - na 3. listopadu a 10. listopadu

Něco, co může malovat za nás a je to mechanické, hýbe se to (na klíček, na setrvačník, na ovládání, elektrický kartáček na baterky, mechanická hračka ....

Podmínky k získání zápočtu z obou předmětů

1. 100 % **aktivní** účast ve výuce na fakultě (lze nahrazovat v druhé skupině)
3. **Plnění domácích zadání a včasné odevzdávání domácích výstupů** do odevzdávání (v daném termínu), aktivní účast mimo výuku (**galerijní animace**, návštěva kulturních institucí), **samostudium** povinné a doporučené literatury (září-říjen).
5. **Závěrečný výstup** - studie vztahující se ke spontánnímu vývoji výtvarného projevu předškolních dětí (cca 0-7 let). Na základě odborných textů (samostudium - 3 tituly povinné literatury) a poznatků ze semináře zpracujete postupný vývoj dětského výtvarného projevu, které doplníte příklady ze spontánní výtvarné tvorby konkrétních dětí. Ty nasbíráte (vyfotíte) na praxi nebo jinde (rodina, vlastní rané kresby apod.) - 3 a více artefaktů.

Závěrečný výstup - studie vztahující se ke spontánnímu vývoji výtvarného projevu předškolních dětí (cca 0-7 let)

- Na základě odborných textů (3 tituly povinné literatury) a poznatků ze semináře zpracujte postupný vývoj dětského výtvarného projevu, které doplníte příklady ze spontánní výtvarné tvorby konkrétních dětí.
- Výsledky výtvarné tvorby dětí -by měly být výsledky volné (nikoliv řízené) činnosti – **spontánní tvorby dítěte** (např. volná kresba oblíbeného tématu dítěte). Pokud dospělý nějak zasahoval či něco z obrázku vzniklo na popud dospělého, zdůrazněte to ve svém popisu.
- Doplníte spontánními dětskými výtvary. Můžete se pokusit tyto výtvary popsat, interpretovat, doplnit o komentář dítěte, vlastní zkušenost (Můžete pracovat s tvorbou jednoho dítěte (i vlastními obrázky z dětství apod.), ale také interpretovat díla více dětí(. Práce bude obsahovat min. 3 obrázky dětí 0-7 let)
- Min. 1 dětský výtvarný představitel a okomentujete v rámci společných prezentací v posledních seminářích semestru v prosinci (8. a 15. 12.) - toto je nutná podmínka pro odevzdání práce
- Tvorbu zápočtových prací můžete konzultovat během seminářů či při osobních konzultacích, **konzultace jsou nepovinné.**
- Zápočtovou práci ve finální podobě vložíte do odevzdávací skřínky předemtu **nejpozději do 22.12. 2022 jako doklad, že jste ji vypracovali.**
- Formální podoba zápočtové práce: nejsou stanoveny žádné formální požadavky (kromě dodržení publikační citační etiky) Zpracujte tak, aby Vám text sloužil dále ve studiu (zkouška ve 2. ročníku) a pro Vaši praxi. Text by měl mapovat, poskytovat poznatky (z teorie a také z Vašeho pozorování, rozhovoru s dítětem, Vaše úvahy srovnané s fakty z literatury) o výtvarném vývoji spontánního projevu předškolních dětí.
- **DODRŽUJTE publikační a citační etiku.** Nastudujte např. Zde https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/prif/ps11/metodika/web/ebook_citace_2011.html a tedy pozor na plagiátorství <https://www.muni.cz/o-univerzite/uredni-deska/plagiatorstvi>

Pokud budete popisovat obrázky - všimněte především těchto oblastí:

1. Chápání a zobrazení prostoru a hloubky v obraze: Jak je tvořen **prostor a hloubka v obraze** (vznik a vývoj perspektivy, řazení plánů, postavení objektů, vytvoření horizontu, překrývání objektů atd.) **POZOR**: Prostor **neznamena zaplnění formátu papíru**, ale **vznikající iluzi trojrozměrnosti, hloubky, dálky** apod.
2. Jak jsou vytvořeny **objekty** (jak je vytvořena figura, pohyb, umístění, kompozice apod.)
3. Jak a jaké jsou použity **barvy** (základní, transponované, výběrová barevnost, hutnost a lazurnost apod.)